

HEMŞİRELER İÇİN ETİK İLKE VE SORUMLULUKLAR

Prof. Dr. Lale Büyükgönenç

Nasıl Bir Süreç İzledik?

- **2003:** HEMAR-G Etik Komisyonu
- **2004-Ocak:** Hemşirelik Deontoloji Tüzüğü Yazılmasına Karar Verilmesi
- **4-5 Haziran 2004:** 1. Ulusal Hemşirelik ve Etik Sempozyumu (HEMAR-G ve Abant İzzet Baysal Üniversitesi Bolu Sağlık Yüksekokulu İşbirliği ile)

Nasıl Bir Süreç İzledik?

- **2005:** Hemşirelik Deontoloji Tüzüğü yazılması çalışmalarının sürdürülmesi
- Deontoloji Tüzüğü yerine “Hemşirelikte Etik Kurallar” ın oluşturulması gereği
- **Şubat 2006:** Etik komisyonun THD çatısı altında yer alması
- **8 Aralık 2006:** II. Hemşirelik ve Etik Sempozyumu-”Hemşirelik Mesleği Etik Kuralları” Taslak Metnin Tanıtımı

Nasıl Bir Süreç İzledik?

- Etik Komisyonuna öneriler üzerine bazı isimlerin eklenerek yeniden oluşturulması
- **Şubat-2009:** Hazırlanmış olan taslak metnin THD web sayfasında meslektaşlarımızın görüşüne sunulması

THD Etik Komisyonu Üyeleri

- Prof. Dr. Lale Büyükgönenç
- Doç. Dr. Leyla Dinç
- Doç. Dr. İnsaf Altun
- Yard. Doç. Dr. Sultan Alan
- Yard. Doç. Dr. Azize Karahan
- Dr.Nuray Şahin Orak
- Ar. Gör.Zehra Göçmen
- Uzman hemşire Özlem Canpolat

HEMŞİRELER İÇİN ETİK İLKE VE SORUMLULUKLAR

Amaç

- Hemşirelerin mesleki uygulamalarını gerçekleştirirken etik ilkelere uymalarını sağlamak ve hizmet verdiği, işbirliği yaptığı kişileri ve toplumu sorumlulukları konusunda bilgilendirmek.

Kapsam

- Bu ilke ve sorumluluklar 6283 sayılı Hemşirelik Kanunu'nun birinci maddesine göre Türkiye'de hemşire unvanı verilenler ile hemşirelik yapma hakkını kazanmış olup mesleğini uygulayan tüm hemşireleri kapsar.

Dayanak

- Bu ilke ve sorumluluklar
- İnsan ve hasta haklarına dayanılarak,
- Uluslararası Hemşireler Konseyinin etik kodlarına (*The International Council of Nurses, Code of Ethics for Nurses*) uygun şekilde hazırlanmıştır.

I.BÖLÜM

Etik ilkeler

Hemşirelerin görevlerini yerine getirirken;

- Zarar vermeme-yararlılık,
- Özerklik/ bireye saygı,
- Mahremiyet ve sır saklama,
- Adalet ve eşitlik etik ilkelerine uymaları gerekir.

Zarar Vermeme-Yararlılık İlkesi

Hemşire;

- İnsan hayatının, korunması gereken en yüce değer olduğunun ve bu değerden hiçbir koşulda vazgeçilemeyeceğinin bilinci ile çalışır.
- Bireylerin ilgisizlik, deneyimsizlik ya da ihmal nedeniyle zarar görmesini önlemeye çalışır.

-
- Uygulamalarının hizmet verdiği bireyler için oluşturabileceği risklerin farkında olup, bu risklerin en aza indirilmesini sağlamaya çalışır.

Zarar Vermeme-Yararlılık İlkesi

- Hizmet verdiği bireylerin tıbbi uygulamalar ve/ veya klinik araştırmalar nedeniyle zarar görmelerini önlemeye yönelik girişimlerde bulunur.
- Hizmet verdiği bireylerin güvenliğini sağlamaktan ve güvenliği için gerekli önlemleri almaktan sorumludur.

Zarar Vermeme-Yararlılık İlkesi

- Hizmet verdiği bireylere, gereksinimleri doğrultusunda, bilim ve teknolojinin olanaklarından da yararlanarak güvenli hemşirelik bakımını bütüncül bir yaklaşımla verir.
- İşkenceye, zalimce yapılan insanlık dışı davranışlara ya da aşağılayıcı hiçbir işleme katılmaz, onaylamaz ve işlemin yapıldığı ortamda bulunmaz.

Özerklik/ Bireye Saygı İlkesi:

Hemşire;

- İnsan onuru ve bütünlüğüne saygının ifadesi olan özerkliğe saygının, insan haklarının temel dayanağı olduğunun bilincindedir.
- Bireylerin inanç, değer ve gereksinimlerini göz önünde bulundurarak hizmet sunar.
- Hizmet verdiği bireylerin bakım konusunda doğru, yeterli ve anlayabileceği bir biçimde bilgilenmelerini sağlar.

Özerklik/ Bireye Saygı İlkesi:

- Hastanın kendisi dışında, bilgilendirilmesini istediği kişileri belirlemesine saygı gösterir.
- Bireyin herhangi bir yanıltma ve baskı altında kalmaksızın bakımı konusunda karar verme ve seçme hakkına saygı gösterir ve bu konudaki savunuculuk rolünü üstlenir.
- Bireyin bakımı reddetme hakkına saygı gösterir.

Özerklik/ Bireye Saygı İlkesi:

- Hizmet verdiği bireylerin bedensel bütünlüğüne yönelik müdahale içeren hemşirelik uygulamaları öncesinde bireyin sözlü ve/veya yazılı rızasını alır.
- Karar verme yeterliliğine sahip ve bilgilendirilmiş bireyin, hemşirelik bakımı ile ilgili uygulamaları reddetme hakkına saygı gösterir.

Özerklik/ Bireye Saygı İlkesi:

- Karar verme yeterliliğine sahip olmayan bireylerde bedensel bütünlüğüne yönelik müdahale içeren hemşirelik uygulamaları öncesinde bireyin yasal temsilcisinin sözlü ve/veya yazılı rızasını alır.
- Acil durumlarda bireyin yaşamını korumak üzere gerekli hemşirelik bakımını rıza almaksızın uygular.

Adalet ve Eşitlik İlkesi

Hemşire;

- Tüm insanların eşit haklara sahip olduğu bilinci ile bireyler arasında ırk, dil, din, yaş, cinsiyet, inanç, sosyal ve ekonomik durum ve siyasi görüş ayrımı gözetmeksizin hizmet verir.
- Hizmet sunarken kişisel çıkar gözetmez ve herhangi bir kişi ya da kuruluşla mesleki değerleri ile çatışabilecek çıkar ilişkisine girmez.

Adalet ve Eşitlik İlkesi

- Hizmet verirken, bireylerin gereksinimleri doğrultusunda zaman, emek ve diğer kaynakların adil dağılımını sağlar.

Mahremiyet ve Sır Saklama İlkesi

Hemşire;

- Hizmet verdiği bireyin fiziksel, ruhsal ve sosyal açılardan mahremiyetinin korunmasını sağlar.

Mahremiyet ve Sır Saklama İlkesi

- Hizmet verdiği bireyin kendisi ya da ailesi ile ilgili olarak paylaştığı bilgileri, yasal zorunluluk ve kendisinin ya da üçüncü kişilerin hayatını tehdit eden bir zorunluluk olmadığı sürece bireyin rızası olmaksızın başka bireylerle paylaşmaz.

Mahremiyet ve Sır Saklama İlkesi:

- Hizmet verdiği bireylerle ilgili kayıtların gizliliğine özen gösterir ve kayıtlara hastanın bakım ve tedavisiyle doğrudan ilgili olmayan kişilerin ulaşmasını engelleyici önlemleri alır.
- Bildirimi zorunlu olan durumlarda, bildirim nedeniyle oluşabilecek zararlardan bireyi koruyucu önlemleri alır.
- Bakım verdiği bireylere gizliliğin sınırları ve hangi durumlarda gizlilik ilkesine uyulacağı hakkında ön bilgi verir.

II.BÖLÜM

Sorumluluklar

-
- Hemşire hizmet verdiği birey, aile ve topluma, mesleğine, meslek örgütüne ve sağlık ekibine karşı sorumlu olduğunun bilincindedir.

Hemşirenin Hizmet Verdiği Birey, Aile ve Topluma Karşı Sorumlulukları

-
- Hemşirenin temel sorumluluğu, hemşirelik bakım gereksinimi olan birey, aile ve topluma yöneliktir.

Hemşire;

- Birey, aile ve toplumun sağlığının sürdürülmesi ve geliştirilmesi konularında sorumluluk üstlenir.
- Birey, aile ve toplumun sağlığının sürdürülmesi ve geliştirilmesine yönelik sağlık eğitim programları düzenler, düzenlenen programlara katılır.

-
- Toplumda çocuk, yaşı, hasta, bakıma muhtaç bireyler gibi hassas/incinebilir grupların korunması ve sağlıkla ilgili gereksinimlerinin karşılanmasında sorumluluk üstlenir.
 - Birey, aile ve topluma karşı dürüst davranır, sözünü tutar ve güvenilirliğini sürdürür.

-
- Hizmet verdiği bireylerin haklarını savunacak yeterliliğe gelmelerini sağlamak üzere onları destekler.
 - Sağlıkla ilgili yasa ve politikaların oluşturulmasına doğrudan/dolaylı olarak katılma sorumluluğunu üstlenir.

-
- Hizmet verirken yaptığı uygulamalarda bilimsel ve teknolojik ilerlemelerin insanların hakları, onuru ve güvenliği ile uyumlu olmasına ve vereceği zararların önlenmesine özen gösterir.
 - Doğal çevrenin kirlenme, yıkım ve tahribattan korunmasına yönelik sorumluluk üstlenir.

Hemşirenin Mesleki Sorumlulukları

Hemşire;

- Mesleki uygulamalarının sorumluluğunu üstlenir.
- Mesleki uygulama standartlarının geliştirilmesine katkıda bulunur ve bu standartlara göre hizmet verir.
- Araştırmalara ve kanıta dayalı mesleki bilgi yükünün geliştirilmesinde sorumluluk üstlenir.

-
- Kaliteli bakım sağlamak için mesleki yeterliliğini sürdürmek ve yükseltmekle sorumludur.
 - Mesleğin saygınlığını koruyan ve geliştiren davranışlarını her zaman sürdürür.
 - Mesleki bilgi ve deneyimlerini paylaşma sorumluluğunu üstlenir.

-
- Mesleki örgütlenmenin güçlenmesi konusunda sorumluluk üstlenir.
 - Meslektaşları ile onların gelişimlerini destekleyici ve ait olma duygusunu güçlendirici nitelikte profesyonel ilişkiler kurar.

-
- Tüm sağlık profesyonelleri ile yapıcı, etkin ve sürekli işbirliği içinde çalışır.
 - Hemşirelik öğrencilerine uygun öğrenme ortamlarının hazırlanması ve öğrencilerin desteklenmesinde sorumluluk üstlenir.